

เกี่ยวกับมูลนิธิไทยรักษ์ป่า

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า ก่อตั้งขึ้นจากเจตนารมณ์ของกลุ่มบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือ เอ็กโก กรุ๊ป ที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและผืนป่าต้นน้ำลำธารที่สำคัญของประเทศให้เกิดความยั่งยืน ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้ทรงชี้แนะให้พสกนิกรดูแลอนุรักษ์ป่าไม้ต้นน้ำลำธารให้มีความสมบูรณ์พร้อม อันจะนำมาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติที่อำนวยประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนอย่างยั่งยืน และยังเป็นหลักพึ่งพิงอันถาวรต่ออาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของคนไทยทั่วประเทศ ทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันภัยพิบัติต่างๆ จากการทำลายสิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่ง

โดยมีทุนเริ่มต้นของมูลนิธิไทยรักษ์ป่า ที่ได้จากเงินซึ่งนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานให้เป็นทุนเริ่มแรกในการจัดตั้งมูลนิธิฯ โดยได้รับใบอนุญาตจัดตั้งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 ซึ่ง เอ็กโก กรุ๊ป ได้สนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิฯ อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ปัจจุบันมูลนิธิไทยรักษ์ป่า ได้รับการประกาศเป็นองค์กรสาธารณกุศล ลำดับที่ 752 จากกระทรวงการคลัง ทำงานมุ่งเน้นการป้องกัน การสร้างจิตสำนึก และสร้างแนวร่วมให้เกิดพลังในการอนุรักษ์ผืนป่าต้นน้ำลำธาร ผ่านโครงการหลากหลายรูปแบบ โดยทำงานร่วมกับ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจป้องกันและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนเครือข่ายในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน โรงเรียน และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยดำเนินงานต่อยอดจากโครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ณ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ที่ เอ็กโก กรุ๊ป ได้ริเริ่มไว้ ด้วยเล็งเห็นว่า เป็นอุทยานที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ของอุทยานแห่งชาติที่มีอยู่ทั้งหมด เพราะเป็นป่าต้นน้ำที่สูงที่สุดของไทย และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญด้วย และในปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ขยายพื้นที่การดำเนินงานไปยังป่าต้นน้ำที่สำคัญในภาคใต้ จ.นครศรีธรรมราช และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.ชัยภูมิ

แผนงานการดำเนินงาน ปี 2557-2559

การทำงานของมูลนิธิไทยรักษ์ป่าในช่วงนี้ มุ่งเน้นการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเครือข่ายการปลูกจิตสำนึกแห่งความรักป่าและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่า ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันจะก่อให้เกิดเป็น “พลังร่วม” ในการปกป้องคุ้มครองผืนป่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า เป็นองค์กรสาธารณกุศล ที่สนับสนุนการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพ ร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ในพื้นที่ป่าต้นน้ำที่สำคัญของประเทศไทย

พันธกิจ

- 1) สนับสนุนการอนุรักษ์และการอยู่ร่วมกับป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน
- 2) มีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ
- 3) สร้างเสริมจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 4) สร้างเสริมความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำกับภาคีเครือข่าย
- 5) สร้างการรับรู้ถึงเจตนารมณ์และประสบการณ์การทำงานของมูลนิธิกับหน่วยงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สนับสนุนการอนุรักษ์และการอยู่ร่วมกับป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน ตามแนวทาง “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” และมีส่วนร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายลุ่มน้ำ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมการบริหารจัดการไฟฟ้าพลังงานน้ำขนาดเล็กโดยชุมชน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เสริมความเข้มแข็งให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 : เผยแพร่ผลการดำเนินงานของมูลนิธิอย่างต่อเนื่อง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานของมูลนิธิ ๙ กับเครือข่าย

การดำเนินงาน

1. โครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า (ระยะที่ 2)

ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ มีความพิเศษกว่าอุทยานแห่งชาติอื่นๆ เพราะมีชุมชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งในเขตและรอบแนวเขตอุทยานฯ ชุมชนเหล่านี้บางส่วนอาศัยอยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1A ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากอยู่บนที่สูง มีความลาดชันและง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย ดังนั้น ชุมชนเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์จากพื้นที่

หมู่บ้านไทยรักษ์ป่า เป็นโครงการเพื่อส่งเสริมหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าต้นน้ำเหล่านั้น ให้พึ่งพาและใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน ภายใต้หลักการสำคัญ คือ “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” โดยบทบาทของมูลนิธิฯ ได้เข้าร่วมผลักดัน สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเกิดการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสำคัญ

จากการสำรวจหมู่บ้านในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ พบว่าหลายหมู่บ้านอยู่อาศัยร่วมกับป่าได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน แต่ในขณะเดียวกัน ความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ความต้องการพืชผลทางการเกษตรมีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อถืองรองที่ดินและทำเกษตรเชิงเดี่ยวที่ปลูกพืชชนิดเดียว เพื่อสนองความต้องการของตลาด ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และที่สำคัญ คือ ชุมชนเกษตรเชิงเดี่ยว จะเป็นชุมชนที่พึ่งพาเมล็ดพันธุ์และสารเคมี รวมทั้งมีวิถีชีวิตที่ขึ้นอยู่กับราคาพืชผลในท้องตลาดเป็นสำคัญ

การดำเนินงานหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จึงคำนึงถึงการทำงานที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และการดูแลรักษาระบบนิเวศต้นน้ำควบคู่กันไป โดยในระยะแรก (ปี 2550-2555) มูลนิธิฯ เริ่มต้นจากการศึกษาและทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยสำรวจปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตรูปแบบ วิธีการใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อนำไปสู่การประชุมทำความเข้าใจและผลักดันให้เกิดกลไกของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยกิจกรรมที่ช่วยลดการพึ่งพารายได้จากภายนอกและนำปัจจัยภายในมาใช้ประโยชน์ให้สูงสุดและต่อเนื่อง โดยเน้นการทำงานกับหมู่บ้านต้นแบบ 3 หมู่บ้าน และขยายผลไปสู่หมู่บ้านเครือข่ายจำนวน 10 หมู่บ้าน

ในระยะที่ 2 (ปี 2556-2559) เป็นการดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อเสริมความเข้มแข็งให้หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด ให้สามารถพัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบได้อย่างสมบูรณ์ โดยดำเนินงานตามแนวทาง “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” อย่างต่อเนื่อง โดยมูลนิธิฯ มุ่งเน้นเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการอนุรักษ์ชุมชน ให้มีบทบาทสำคัญในการดูแลชุมชนของตนเองให้มีวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมและใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการ

แก้ปัญหาการระบุงขอบเขตของพื้นที่ป่าอนุรักษ์กับพื้นที่ทำกิน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดการพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อไป

การดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 แผนงานหลัก ได้แก่

- 1) แผนงานพัฒนากฎระเบียบอนุรักษ์โดยชุมชน
- 2) แผนงานจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วม
- 3) แผนงานส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืน
- 4) แผนงานพัฒนาอาชีพเสริม จากผ้าทอตามภูมิปัญญา

วัตถุประสงค์

1. สนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนที่อยู่ร่วมกับป่าต้นน้ำใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างยั่งยืนและร่วมกันดูแลรักษาผืนป่า
2. ส่งเสริมให้ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

เป้าหมาย

พัฒนาหมู่บ้านไทยรักษ์ป่าให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบ จำนวน 10 หมู่บ้าน ครอบคลุมการดูแลพื้นที่ไม่น้อยกว่า 70,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 3 ปี (ปี 2557-2559) โดยแบ่งเป็นหมู่บ้านในพื้นที่ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. หมู่บ้านในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ คือ หมู่บ้านในพื้นที่ป่าต้นน้ำที่ยังคงเป็นพื้นที่อนุรักษ์ มีความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าต้นน้ำลำธาร ได้แก่ บ้านสันดินแดง บ้านห้วยวอก บ้านกลาง บ้านฮากเกี้ยว บ้านห้วยหลวง
2. หมู่บ้านกันชนในพื้นที่เสี่ยง คือ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าต้นน้ำที่มีความเสี่ยงต่อการขยายพื้นที่ของเกษตรเชิงเดี่ยว ได้แก่ บ้านดินผา บ้านป่าตึง บ้านโป่งสะแยง บ้านสบแม่รวม บ้านสบแม่ผาปู

ผลการดำเนินงานในปี 2559

1. แผนงานพัฒนากฎระเบียบการอนุรักษ์โดยชุมชน

มูลนิธิฯ สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์ชุมชน และกำหนดกฎระเบียบการอนุรักษ์โดยชุมชนในการใช้ประโยชน์จากการทรัพยากรและกำหนดบทลงโทษหากมีผู้ฝ่าฝืน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน ในปี 2559 หมู่บ้านไทยรักษ์ป่า 10 หมู่บ้าน สามารถจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์ ได้ทั้งหมด 10 หมู่บ้าน และมีกฎระเบียบสมบูรณ์เรียบร้อย 10 หมู่บ้าน และยังมีแผนงานในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น การทำแนวกันไฟ เพื่อป้องกันไฟป่า การจัดการไฟป่า การจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วม โดยที่หมู่บ้านสันดินแดง เพิ่มพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำจาก 200 เมตร เป็น 250 เมตร

คณะกรรมการอนุรักษ์ชุมชน ยังได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ แบ่งเป็น

- 1) บ้านสันดินแดง บ้านกลาง-ห้วยวอก บ้านฮากเกี๊ยะ-ห้วยหลวง เข้าร่วม เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ยะ-แม่ปอน
- 2) บ้านตีนผา บ้านป่าตึง เข้าร่วม เครือข่ายลุ่มน้ำแม่อวม-แม่ปาน
- 3) บ้านโป่งสะแยง บ้านสบแม่ผาปู่ บ้านสบแม่รวม เข้าร่วม เครือข่ายแม่แจ่มตอนบน

2. แผนงานจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วม

การจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างฐานข้อมูลที่กำหนดขอบเขตที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของชุมชนให้ชัดเจนถูกต้อง ไม่ทับซ้อนกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และได้รับการยอมรับทั้งภาครัฐ ภาคชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและดูแลการใช้ที่ดินได้อย่างเห็นผล โดยขั้นตอนในการดำเนินงานการจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย

- 1) การเก็บข้อมูลแปลงรวม
- 2) การเก็บข้อมูลแปลงย่อย
- 3) บันทึกข้อมูลด้วย GIS
- 4) ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูล
- 5) ขึ้นทะเบียนการใช้ที่ดิน

ในปี 2559 มีการเก็บข้อมูลแปลงรวมในหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่จะนำมาวางแผนงานอนุรักษ์อย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถดำเนินการครบแล้วทั้ง 10 หมู่บ้าน และเก็บข้อมูลแปลงย่อย 10 หมู่บ้าน ดังนี้

- 1) จัดเก็บครบแล้ว จำนวน 1,389 แปลง
- 2) บันทึกข้อมูลด้วย GIS แล้วเสร็จ 70%
- 3) สามารถขึ้นทะเบียนการใช้ที่ดินได้ 3 หมู่บ้าน รอขึ้นทะเบียน 7 หมู่บ้าน

นอกจากนี้ชาวบ้านมีการคืนพื้นที่ทำกินรวม 10 หมู่บ้าน รวมเป็นพื้นที่ป่ากว่า 33 ไร่

3. แผนงานส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืน

มูลนิธิฯ สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเกษตรยั่งยืน โดยสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดตั้งกองทุนเกษตรยั่งยืนเพื่อให้ชาวบ้านลดการพึ่งพาการหาของป่า และมีคณะกรรมการกองทุนเป็นผู้กำหนดกฎกติกาในการบริหารจัดการเงินกองทุน ขณะเดียวกันยังได้มีแผนงานเพื่อดำเนินการร่วมกันทั้งหมด 3 กองทุน ครอบคลุม 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสันดินแดง บ้านกลาง บ้านห้วยวอก บ้านห้วยหลวง บ้านตีนผา บ้านโป่งสะแยน และบ้านสบแม่ผาปู

4. แผนงานพัฒนาอาชีพเสริม จากผ้าทอตามภูมิปัญญา

มูลนิธิฯ มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอฮ่อมสีจากธรรมชาติให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาของชาวบ้านชาวปกากะญอ ซึ่งมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้านเพื่อให้ชุมชนอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง ในปี 2559 มูลนิธิฯ ได้จัดอบรมการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ให้กับกลุ่มแม่บ้าน โดยวิทยากรจากศูนย์วิชาการและเทคโนโลยีสิ่งทอพื้นบ้าน (ฝ่ายแกมใหม่) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคัดเลือกผลิตภัณฑ์ผ้าพันคอและย่าม เพื่อพัฒนาให้ผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

นอกจากนี้ยังได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาและความต้องการของตลาด เช่น เสื้อผ้าสตรี ได้จัดทำฐานข้อมูลผ้าทอ เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอฮ่อมสีธรรมชาติ 2559 ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และจัดทำข้อมูลนิทรรศการผ้าทอสำหรับการออกร้านที่ศูนย์วัฒนธรรมชุมชน

มูลนิธิฯ สนับสนุนการออกร้าน เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านรับข้อมูลความต้องการจากผู้ซื้อ และนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น งานวันเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ออกร้านร่วมกับโครงการหลวง อีกทั้งยังส่งเสริมการปลูกวัตถุดิบในการผลิตผ้าทอ โดยร่วมจัดหาและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ในการปลูกวัตถุดิบระหว่างหมู่บ้าน เช่น เมล็ดฝ้ายสี เมล็ดคราม เมล็ดลูกเดือย เพื่อมอบให้กับชุมชนไปขยายพันธุ์ต่อไป

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก ได้แก่ การที่ทุกหมู่บ้านมีกฎกติการ่วมในการรักษาป่าและสามารถนำไปบังคับใช้ได้ และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ และมีการจัดทำกฎกติกาด้านการอนุรักษ์ร่วมกัน เพื่อให้การอนุรักษ์ตลอดลุ่มน้ำสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีหน่วยงานราชการ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า และภาคีร่วมอื่นๆ เป็นผู้สนับสนุน และมีการขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ร่วมกันในระดับลุ่มน้ำ เช่น การจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วม ที่ได้มีการจำแนกพื้นที่ระหว่างที่ทำกินกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์โดยใช้ GPS ครอบคลุมทั้ง 10 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ป่าประมาณ 70,000 ไร่ และสามารถผลักดันให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับรองฐานข้อมูลเข้าสู่ข้อบัญญัติได้ ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ชาวบ้านลดรายจ่ายจากการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืน และมีรายได้เสริมจากงานพัฒนาอาชีพเสริมจากผ้าทอ การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในระดับปานกลาง ยังไม่สามารถพัฒนาสู่ระดับของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

2. โครงการเครือข่ายลุ่มน้ำ

การทำงานในรูปแบบของเครือข่ายลุ่มน้ำ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ เปลี่ยนความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานกับชุมชน ให้เกิดเป็นความเข้าใจ ความหวงแหน และความเป็นเจ้าของร่วมในทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ในลุ่มน้ำร่วมกัน มีการทำกิจกรรม ร่างกฎกติกา และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยโครงการเครือข่ายลุ่มน้ำเป็นโครงการที่เกิดจากการขยายผลโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า ในงานพัฒนาภูกระเบียบการอนุรักษ์โดยชุมชน และการจัดการที่ดินจากระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ

มูลนิธิฯ มีพื้นที่ดำเนินงานในลุ่มน้ำหลัก คือ ลุ่มน้ำปิงตอนบน ซึ่งมีลุ่มน้ำสาขาที่มีความสำคัญอยู่ 6 ลุ่มน้ำ ได้แก่ แม่แตง แม่กวาง แม่จัต แม่น้ำลี้ แม่แจ่ม และแม่กลาง โดยมูลนิธิฯ ดำเนินงานในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลางและลุ่มน้ำแม่แจ่ม ครอบคลุม 35 หมู่บ้าน 3 เครือข่ายลุ่มน้ำย่อย ได้แก่ เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ยะ-แม่ปอน เครือข่ายลุ่มน้ำแม่อวม-แม่ปาน และเครือข่ายลุ่มน้ำแม่แจ่มตอนบน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหนุนเสริมและสร้างให้องค์กรชุมชนและเยาวชนเกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับทุกภาคส่วน
2. เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามภูมิปัญญาในพื้นที่เครือข่ายลุ่มน้ำ
3. เพื่อแก้ไขปัญหาประเด็นร่วมระดับลุ่มน้ำโดยคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ

เป้าหมาย

ส่งเสริมองค์กรชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการป้องกันและฟื้นฟู โดยมีโครงสร้างคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ มีกฎระเบียบที่ชัดเจนและบังคับใช้ได้จริง ตลอดจนผลักดันให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายท้องถิ่นที่ทุกภาคส่วนให้การยอมรับ

ผลการดำเนินงานในปี 2559

1. งานศึกษาดูงานและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย

จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานราชการและองค์กรส่วนท้องถิ่น เช่น การแก้ไขปัญหาวิกฤติไฟป่าที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำทั้ง 3 เครือข่าย จำนวน 50 คน ได้ไปศึกษาดูงานโครงการพัฒนาโดยดูง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานระหว่างหน่วยงาน

2. งานขยายผลการจัดการที่ดินจากระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ

มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายจำนวน 3 ลุ่มน้ำย่อย ได้แก่

- เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ยะ-แม่ปอน มีสมาชิก 20 หมู่บ้าน 47 หย่อมบ้าน
- เครือข่ายลุ่มน้ำแม่ววม-แม่ปาน มีสมาชิก 9 หมู่บ้าน 14 หย่อมบ้าน
- เครือข่ายลุ่มน้ำแม่แจ่มตอนบน มีสมาชิก 6 หมู่บ้าน 14 หย่อมบ้าน

โดยการขยายผลการจัดการที่ดินจากระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ดังนี้

- 1) เก็บข้อมูลแปลงรวม 22 หมู่บ้าน
- 2) เก็บข้อมูลแปลงย่อย 7 หมู่บ้าน
- 3) บันทึกข้อมูลด้วยระบบ GIS 7 หมู่บ้าน
- 4) ตรวจสอบและปรับปรุงข้อมูล 6 หมู่บ้าน
- 5) การประชาคมรับรองข้อมูล 6 หมู่บ้าน

3. งานส่งเสริมจัดกิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญาและประเพณีร่วมอย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำและชุมชนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญา และกำหนดประเพณีร่วมในการทำงานอนุรักษ์ร่วมกัน สำหรับเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ยะ-แม่ปอน มีกิจกรรมร่วมออกตรวจพื้นที่ป้องกันการบุกรุกร่วมกับทุกภาคส่วน 4 ครั้ง และจัดกิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญา เช่น พิธีกรรมสืบชะตาน้ำ พิธีกรรมเลี้ยงผีขุนน้ำ ส่วนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ววม-แม่ปาน ได้จัดกิจกรรมสืบชะตาน้ำ และพัฒนาเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา รวมทั้งจัดกิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญา เช่น บวชป่า นมัสการป่า และเครือข่ายลุ่มน้ำแม่แจ่มตอนบน กิจกรรมปลูกป่าตามแนวถนนสองข้างทาง จำนวน 3 หมู่บ้าน ระยะทาง 6 กิโลเมตร และกิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญา เช่น พิธีกรรมนมัสการป่า

การดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 3 ปี (ปี 2557-2559) พบว่า ชาวบ้านใน 3 เครือข่ายลุ่มน้ำ คินพื้นที่ทำกินให้เป็นพื้นที่ป่ามากกว่า 1,000 ไร่ สามารถแก้ไขกรณีข้อพิพาทในพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่า จำนวน 18 ครั้ง โดยสามารถผลักดันให้แผนงานการจัดการที่ดินในพื้นที่เครือข่ายลุ่มน้ำเป็นนโยบายในระดับตำบลได้ 1 ตำบล คือ ตำบลบ้านหลวง อ.จอมทอง อยู่ระหว่างดำเนินงานอีก 2 ตำบล คือ ตำบลแม่นาจรและตำบลช่างเคิ่ง อ.แม่แจ่ม เกิดกลไกแผนงานการจัดการทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการ ประชาชน สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรพัฒนาเอกชน เกิดกลุ่มแกน

นำเยาวชนคนต้นน้ำที่เกี่ยวกับการทำเกษตรที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสืบทอดงานอนุรักษ์ของเครือข่าย
ลุ่มน้ำ จำนวน 19 คน และจากการดำเนินงาน ทำให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจแนวคิด ความจำเป็น และข้อจำกัดของกันและกันในพื้นที่
เครือข่ายลุ่มน้ำ จึงมีความเป็นเจ้าของในทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก ได้แก่ การเกิดคณะกรรมการ
ลุ่มน้ำทั้ง 3 เครือข่าย ซึ่งมีโครงสร้างและแผนการทำงานที่ชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่
และชุมชน คณะกรรมการฯ สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนงานได้ค่อนข้างมาก มีการกำหนด
ประเด็นการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่าย 3 ลุ่มน้ำ และสามารถขยายผลการขับเคลื่อนเครือข่ายลุ่มน้ำ
เพิ่มได้อีก 2 ลุ่มน้ำ ครอบคลุมลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน และสามารถผลักดันให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
รับรองฐานข้อมูลชุมชนและแจกทะเบียนประวัติการใช้ที่ดินรายแปลง พื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
ในบ้านกลาง บ้านสันดินแดง บ้านกลาง และบ้านห้วยวอก

3. โครงการเครือข่ายเยาวชนคนต้นน้ำ

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2554-2556 มูลนิธิฯ ได้ร่วมกับชมรมนักสื่อความหมายธรรมชาติจัดค่าย
เยาวชนคนต้นน้ำมาแล้ว 3 ครั้ง เพื่อให้เยาวชนในหมู่บ้านไทยรักษ์ป่าได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
การทำงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับเยาวชนภายนอกพื้นที่ และนำประสบการณ์ที่ได้รับใน
การต่อยอดงานอนุรักษ์ในพื้นที่ต่อไป และในช่วงปี 2556 – 2559 ได้ต่อยอดการพัฒนาเยาวชนคนต้นน้ำ
ให้เหมาะสมกับบริบท โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 : การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์ สถานการณ์ปัญหา ความเปลี่ยนแปลง
ทางด้านวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม เมล็ดพันธุ์ พืชอาหารป่า และระบบการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตเป็นต้น
มา ระหว่างคนรุ่นก่อน กับเยาวชนคนต้นน้ำ

ช่วงที่ 2 : พัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนคนต้นน้ำ สร้างพื้นที่ที่เป็นรูปธรรม คือการเพาะปลูก เมล็ดพันธุ์และพืชอาหารป่า โดยใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมตลอดการดำเนินโครงการ

ช่วงที่ 3 : หนุนเสริมให้เกิดการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ในชุมชน และ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมคณะกรรมการอนุรักษ์ชุมชน

มูลนิธิ สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเยาวชนกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะ การเชื่อมโยงกิจกรรมของเยาวชนกับแผนงานหลักของชุมชน และติดตามผลกิจกรรม ทั้งระหว่าง การดำเนินโครงการและหลังการดำเนินโครงการ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของการดำเนินงานอนุรักษ์ใน ชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหนุนเสริมศักยภาพให้เยาวชนมีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ในชุมชน
2. ส่งเสริมบทบาทของเยาวชนให้มีความพร้อมในการทำงานอนุรักษ์ร่วมกับผู้นำชุมชน
3. เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามภูมิปัญญาาร่วมกัน

เป้าหมาย

1. กลุ่มเยาวชนคนต้นน้ำได้รับการเสริมศักยภาพเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำ
2. จัดกิจกรรมสร้างความเป็นผู้นำกลุ่มเยาวชน
3. สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามวิถีชุมชน

ผลการดำเนินงานในปี 2559

1. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน
 - จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายเยาวชนคนต้นน้ำ 3 กลุ่มน้ำ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่
 - คณะกรรมการเครือข่ายเยาวชนร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อนงานอนุรักษ์และงานอาชีพการเกษตรที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม และมีการติดตามผลทุก 2 เดือน
2. จัดกิจกรรมในพื้นที่เพื่อให้เยาวชนมีบทบาทเป็นผู้นำกลุ่มในการขับเคลื่อนงานในชุมชน
 - เครือข่ายเยาวชนร่วมกันจัดกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อสร้างความสามัคคีและส่งเสริมศักยภาพความเป็นผู้นำ ผ่านกิจกรรมอนุรักษ์ของแต่ละพื้นที่
3. สร้างพื้นที่นาร่องการเกษตรที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - สนับสนุนเครือข่ายเยาวชนสร้างพื้นที่นาร่องการเกษตรเอื้อต่อสิ่งแวดล้อม 19 ราย

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก สามารถเกิดเครือข่ายเยาวชนคนต้นน้ำในพื้นที่ 3 ลุ่มน้ำ และมีโครงสร้างคณะกรรมการและแผนการดำเนินงานครบทั้ง 3 ลุ่มน้ำ แกนนำเครือข่าย มีการประชุมปรึกษาหารือ สรุปผลการดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาพร้อมกันและสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมอนุรักษ์ร่วมกับผู้นำชุมชนได้ และแกนนำเครือข่ายเยาวชนใน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านกลาง และ บ้านโป่งสะแยง ได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้นำหมู่บ้านรุ่นต่อไป

4. โครงการสร้างป่า สร้างรายได้

โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เป็นโครงการตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อแก้ปัญหา และเร่งฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารด้วยรูปแบบและวิธีการผสมผสาน การดำเนินงานจึงจำเป็นต้องใช้หลักวิชาการ บูรณาการร่วมกันทั้งความรู้ทางด้านป่าไม้ การเกษตร หลักเศรษฐศาสตร์และกฎหมาย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นกลไกขับเคลื่อนงาน การดำเนินโครงการจึงมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครอง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนหน่วยงานราชการอื่นพร้อมทั้งภาคธุรกิจเอกชน ร่วมกันดำเนินการสนับสนุนเพื่อให้สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่ให้คงไว้ และฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิม เพื่อให้เกิดการฟื้นฟูป่าได้โดยเร็วในระยะเวลาการดำเนินงานต่อเนื่อง

ปี 2559 มูลนิธิฯ เข้าร่วมดำเนินงานฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ตามแนวทางโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ต.ช่างเคิ่ง ต.ท่าผา และ ต.บ้านทับ ร่วมกับกรมป่าไม้ กรมการปกครอง และ องค์การพัฒนาเอกชนในพื้นที่ มีเป้าหมายในการร่วมฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ใน อ.แม่แจ่ม ให้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 3 ปี โดยมีการทำงาน 3 กิจกรรม ดังนี้

1. ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ รพ.เทพรัตน์เวชชานุกูล
2. ศูนย์เพาะชำกล้าไม้ อ.แม่แจ่ม
3. การดำเนินโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ในพื้นที่เป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูพื้นที่เขาหัวโล้น อ.แม่แจ่ม
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดชุมชนนาร่องในโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริฯ
3. เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ที่ได้จากการขอคืนพื้นที่ และ ของชุมชนในพื้นที่
4. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่า

เป้าหมาย

ร่วมฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ในชุมชนนาร่อง อ.แม่แจ่ม ที่เข้าร่วมโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริ ให้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 3 ปี (ปี 2557-2559)

ผลการดำเนินงานในปี 2559

1. แผนงานสนับสนุนการสร้างศูนย์เพาะชำกล้าไม้ อำเภอแม่แจ่ม

เพื่อสนับสนุนงานกล้าไม้แก่ภาคส่วนต่างๆ ที่ร่วมในโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ และสนับสนุนกล้าไม้ให้แก่ชุมชนที่จะร่วมฟื้นฟูพื้นที่ป่าในบริเวณป่าต้นน้ำในอำเภอแม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ โดยสนับสนุนการก่อสร้างโรงเรือนเพาะชำ และจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์เพาะชำกล้าไม้จากผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมโครงการและภาคีเครือข่าย เพื่อการดำเนินการศูนย์เพาะชำอย่างมีส่วนร่วมและตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และแจกจ่ายกล้าไม้ป่าที่เพาะไว้แล้วจากศูนย์เชียงใหม่ให้กับชุมชนและส่วนราชการเพื่อปลูกตามโครงการต่างๆ ต่อไป

2. แผนงานสนับสนุนการสร้างศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ รพ.เทพรัตน์เวชชาณุกุล

เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรในรูปแบบพึ่งพาตนเอง ให้ชุมชนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ โดยสร้างโรงเรือนปลูกไม้ 4 ระดับ และการจัดการระบบน้ำ และอยู่ระหว่างการจัดเตรียมพื้นที่ปลูกไม้ 4 ระดับ บนพื้นที่ 6 ไร่

3. ส่งเสริมชุมชนเข้าร่วมโครงการ สร้างป่า สร้างรายได้

การส่งเสริมชุมชนนาร่องเข้าร่วมโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน โดยได้ดำเนินการสร้างความเข้าใจกับชุมชนและผู้นำท้องถิ่น ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย จำนวน 7 ชุมชน โดยมีชาวบ้านสนใจเข้าร่วมโครงการประมาณ 200 คน พร้อมทั้งสนับสนุนการปลูกไม้ป่าและไม้ผลให้กับชุมชน จำนวน 2 ชุมชน รวม 51 คน โดยส่งเสริมความรู้จากกรมป่าไม้และคณะทำงานสร้างป่า สร้างรายได้ และได้ดำเนินการสร้างเรือนเพาะชำระดับชุมชนทั้ง 7 แห่ง

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก สามารถสร้างความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และมีชาวบ้านเข้าร่วมโครงการจำนวน 200 คน สามารถแจกจ่ายกล้าไม้จากศูนย์เพาะชำกล้าไม้แม่แจ่มให้กับชาวบ้านได้ 100,000 กล้า และเพาะพันธุ์กล้าไม้ผลเพิ่มเติมในชุมชน

5. โครงการหนึ่งป่าต้นน้ำ หนึ่งต้นกำเนิดพลังงาน

โครงการหนึ่งป่าต้นน้ำ หนึ่งต้นกำเนิดพลังงาน เป็นการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กมากให้กับชุมชนที่อาศัยบริเวณป่าต้นน้ำ เพื่อให้พึ่งพาตนเองด้านพลังงานและอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน เพราะเมื่อชุมชนรักษาป่า ป่าก็จะมีน้ำ และน้ำก็จะก่อให้เกิดพลังงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นวัฏจักรของการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำอันทรงคุณค่า และไฟฟ้าในหมู่บ้านยังเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าในการชำระอุปกรณ์ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ลาดตระเวนในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งโครงการได้ดำเนินการไปแล้ว 3 แห่งด้วยกัน คือ โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ณ บ้านสันดินแดง บ้านกลาง-ห้วยวอก และบ้านฮากเกี้ยะ-ห้วยหลวง โดยมูลนิธิ ได้สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการโรงไฟฟ้าโดยชุมชน ในรูปแบบของคณะกรรมการไฟฟ้า เพื่อกำหนดกติกาการใช้ไฟฟ้าในชุมชนอย่างเหมาะสม พัฒนาศักยภาพช่างชุมชนในการดูแลรักษาไฟฟ้าเบื้องต้น และพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการมีไฟฟ้าใช้ โดยจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผืนป่า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนให้เกิดชุมชนต้นแบบที่อยู่รวมและใช้ประโยชน์จากป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน
2. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ป่าต้นน้ำ

พื้นที่ดำเนินงาน

1. เป็นชุมชนในพื้นที่ป่าต้นน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมต่อการเป็นชุมชนต้นแบบที่จะเป็นชุมชนตัวอย่างของชุมชนอื่น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ชุมชนที่อาศัยอยู่มีความเข้มแข็ง มีจิตอนุรักษ์ เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และมีศักยภาพในการดูแลรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน
3. เป็นพื้นที่ชุมชนขนาดเล็กที่มีความต้องการทางด้านพลังงานไฟฟ้า และอยู่ใกล้แหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีศักยภาพเพียงพอต่อการเป็นต้นทางในการผลิตกระแสไฟฟ้าได้

เป้าหมาย

พัฒนาพลังงานไฟฟ้าพลังน้ำที่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานอย่างยั่งยืน โดยให้หมู่บ้านในโครงการมีไฟฟ้าที่เพียงพอต่อความต้องการใช้และมีคณะกรรมการบริหารไฟฟ้าระดับหมู่บ้านที่ดูแลการบริหารจัดการโรงไฟฟ้าโดยชุมชนครบทุกหมู่บ้าน

ผลการดำเนินงานในปี 2559

1. แผนงานหนึ่งป่าต้นน้ำ หนึ่งต้นกำเนิดพลังงาน บ้านฮากเกียะ-ห้วยหลวง
 - จัดเวทีประชุมคณะกรรมการบริหารไฟฟ้า ทั้ง 2 หมู่บ้าน เพื่อบริหารจัดการปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดดำเนินงาน ทั้งการจัดแรงงานมาช่วยก่อสร้างตามแผนงาน
 - ก่อสร้างและพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำร่วมกับชุมชน ได้แก่ ระบบไฟฟ้าและสายส่ง ระบบท่อส่งน้ำ Turbine & Generator และ อยู่ระหว่างการสร้างฝายเพื่อเก็บกักน้ำ

2. แผนงานหนึ่งป่าต้นน้ำ หนึ่งต้นกำเนิดพลังงาน บ้านสันดินแดง บ้านหัววอก - บ้านกลาง บ้านโป่งสะแยง

- ทบทวนกฎระเบียบการใช้ไฟฟ้าของหมู่บ้าน โดยจัดให้มีการประชุมปรับปรุงโครงสร้างคณะกรรมการบริหารไฟฟ้า และทบทวนกฎระเบียบที่ใช้ได้จริง เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานที่ผ่านมา และร่วมกันบริหารจัดการใช้ไฟในหมู่บ้าน ผ่านกองทุนไฟฟ้า และจัดอบรมช่างชุมชนประจำปี

- พัฒนาคุณภาพชีวิตจากการมีไฟฟ้า ร่วมกับชุมชน โดยจัดให้มีโรงสีข้าวชุมชน ในบ้านสันดินแดง และโรงสีกาแฟ ในบ้านโป่งสะแยง

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก สามารถเกิดโรงไฟฟ้าพลังน้ำที่มีคณะกรรมการบริหารโรงไฟฟ้าซึ่งมีระเบียบการใช้ไฟและการบริหารจัดการกองทุนที่ได้จากการเก็บค่าไฟฟ้าครบ 3 แห่ง และอยู่ระหว่างการก่อสร้างอีก 1 แห่ง และชาวบ้านได้รับประโยชน์จากการมีไฟฟ้าใช้หลายประการ เช่น ได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นจากการรักษาป่าเพื่อให้มีน้ำใช้ในการผลิตไฟฟ้า ชาวบ้านมีชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันเพิ่มขึ้น เพราะมีไฟฟ้าใช้ตอนกลางคืน ชุมชนเข้าถึงข่าวสารได้รวดเร็วขึ้น

จากการดูโทรทัศน์ เมื่อมีโรงสีข้าวและโรงสีกาแฟชุมชนช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการนำข้าวเปลือกและเมล็ดกาแฟไปสีในตัวอำเภอ

6. โครงการโรงเรียนไทยรักษัป่า (ระยะที่ 2)

โครงการโรงเรียนไทยรักษัป่า เริ่มต้นเมื่อปี 2554 โดยมุ่งหวังการสร้างเครือข่าย การปลูกจิตสำนึกแห่งการรักษัป่าให้เกิดขึ้นกับเยาวชน จาก 3 โรงเรียนนาร่องในปีแรก ได้แก่ โรงเรียนสังวาลย์วิทยา โรงเรียนบ้านโป่งน้อย โรงเรียนบ้านกองแหะ สู 7 โรงเรียนไทยรักษัป่าในปัจจุบัน

การดำเนินงานโครงการโรงเรียนไทยรักษัป่า มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ และสร้างการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ชุมชนโดยรอบ หน่วยงาน และองค์กรในพื้นที่ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ได้มุ่งเน้นการบูรณาการและสอดแทรกองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ลงใน 8 สาระการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับตัวชี้วัดของมาตรฐานการศึกษา และการเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ อันจะนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกรัก ห่วงแหน และมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนของตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียน ที่เรียกว่า Whole School Approach (WSA) ซึ่งประกอบด้วย การจัดการบริหารโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการเชื่อมโยงกับชุมชน

ลักษณะของโรงเรียนไทยรักษัป่า เป็นโรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนที่มีลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งระบบโรงเรียน (WSA) มีการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และบริบทของชุมชนท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนางานอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนไทยรักษัป่า มีการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชน ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งระบบโรงเรียน
2. เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติในท้องถิ่น ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
3. เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในโครงการโรงเรียนไทยรักษัป่า เกิดเป็นเครือข่ายโรงเรียนที่มีการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

สนับสนุนให้เกิดโรงเรียนต้นแบบ 7 โรงเรียน ที่มีการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกเยาวชนด้านการอนุรักษ์ โดยอาศัยหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (WSA) เป็นพื้นฐาน

ผลการดำเนินงานในปี 2559

1. แผนงานการดำเนินโครงการทั้งระบบโรงเรียน (WSA) โดยเห็นโครงการอนุรักษ์

การดำเนินโครงการทั้งระบบโรงเรียน (WSA) เป็นการพัฒนาโรงเรียนไปสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน มูลนิธิฯ ได้จัดสัมมนาวิชาการโรงเรียนไทยรักษ์ป่า เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้การทำโครงการอนุรักษ์ในโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการทำโครงการของนักเรียนและครูทั้ง 7 โรงเรียน โดยมีที่ปรึกษาด้านโครงการและศึกษานิเทศก์ในพื้นที่ร่วมให้คำแนะนำสำหรับการพัฒนา ทั้งนี้ มูลนิธิฯ ได้จัดงานเครือข่ายโรงเรียนไทยรักษ์ป่าขึ้นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานของโรงเรียนไทยรักษ์ป่า สู่วิทยาลัยเครือข่าย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานอนุรักษ์ในโรงเรียน

2. แผนงานการดำเนินกิจกรรมเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมกับนักเรียน

กิจกรรมเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมกับนักเรียน เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้แบบโครงการ เช่น นักสืบสายลม นักสืบสายน้ำ ปัญหายุ้งในโรงเรียน เป็นต้น โดยจะจัดกิจกรรม โรงเรียนละ 1 ครั้ง/เดือน

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในระดับปานกลาง โรงเรียนนากการดำเนินการในลักษณะ Whole School Approach ไปบูรณาการการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ทั้ง 7 โรงเรียน แต่มีโรงเรียนเพียงแห่งเดียวที่สามารถดำเนินการในลักษณะ Whole School Approach ได้ครบทุกองค์ประกอบ ส่วนใหญ่ดำเนินการได้เพียงบางด้าน โดยด้านที่เป็นจุดอ่อนที่สุดคือการบูรณาการเรียนรู้อันเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งมูลนิธิไทยรักษ์ป่าได้หนุนเสริมการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมกับนักเรียนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้และสัมผัสตรงกับธรรมชาติและสามารถต่อยอดโครงการอนุรักษ์ในโรงเรียนได้ และมีการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนไทยรักษ์ป่าเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์กับเยาวชนร่วมกับโรงเรียนและชุมชนต่อไป

7. โครงการค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าร่วมกับภาคีเครือข่าย

การปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ให้กับเยาวชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ป่าต้นน้ำ และสิ่งแวดล้อม มูลนิธิฯ จึงได้จัดกิจกรรมค่าย เพื่อเป็นอีกหนึ่งกระบวนการในการปลูกฝังทัศนคติและจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และป่าต้นน้ำ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่สู่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม ตลอดจนสามารถต่อยอดทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและสานพลังความร่วมมือของเด็กและเยาวชน ให้เกิดขึ้นเป็นเครือข่ายเยาวชน โดยเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมจิตอาสาที่จะทำประโยชน์เพื่อสังคม เพราะเด็กและเยาวชนคือกำลังสำคัญที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าต้นน้ำในท้องถิ่นของตนเองให้มีความอุดมสมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อความสำคัญของทรัพยากร และกระตุ้นจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และป่าต้นน้ำให้กับเด็กและเยาวชนผ่านกระบวนการค่าย
2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด มีความผูกพันกับธรรมชาติและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำองค์ความรู้ที่ได้จากค่ายไปใช้ต่อยอดทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และสร้างเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่าในพื้นที่

เป้าหมาย

ร่วมกับภาคีเครือข่ายส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เรื่องของป่าต้นน้ำ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็กและเยาวชน โดยการมีประสบการณ์ตรงและสัมผัสจริง ผ่านกระบวนการค่าย

ผลการดำเนินงานในปี 2559

จัดค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าร่วมกับภาคีเครือข่าย มูลนิธิฯ ได้ดำเนินงานใน 3 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

● ภาคเหนือ

- ค่ายเยาวชนเอ็กโกไทยรักษ์ป่า ร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

มูลนิธิฯ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือ เอ็กโก กรุ๊ป จัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเอ็กโกไทยรักษ์ป่า รุ่นที่ 47 ภายใต้แนวคิด “มีป่า มีน้ำ มีชีวิต” โดยมีเยาวชนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 60 คน จากทั่วประเทศ เข้าร่วมกิจกรรม

- ค่ายเด็กไทยรักษ์ป่า ร่วมกับอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ- ปุย

มูลนิธิฯ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย และชมรมนักสื่อความหมายธรรมชาติ จัดกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่า รุ่นที่ 3 โดยใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกมณฑาธาร เป็นแหล่งเรียนรู้ มีเยาวชน จำนวน 80 คน จากโรงเรียนไทยรักษ์ป่า 7 โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรม

- ภาคใต้

- ค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าเขาหลวง ร่วมกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง

มูลนิธิฯ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จัดกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าเขาหลวง รุ่นที่ 2 โดยใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกะโรมและน้ำตกกรุงชิงเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อเรียนรู้คุณค่าป่าต้นน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพ มีเยาวชน จำนวน 60 คน จากโรงเรียนรอบเขาหลวงเข้าร่วม

- ค่ายเด็กรักษ์ป่าในเมือง ร่วมกับภาคีเครือข่ายชมทางลาดโลกร้อน เทศบาลทุ่งสง และอุทยานแห่งชาติเขาหลวง

มูลนิธิฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายชมทางลาดโลกร้อน เทศบาลทุ่งสง และอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ร่วมกำหนดเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าในเมือง ครั้งที่ 3 ณ สวนพฤกษาสิรินคร อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช มีเยาวชน จำนวน 63 คน เข้าร่วมกิจกรรม

● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ค่ายเด็กไทยรักษ์ป่า รักนก รักถิ่น ร่วมกับภาคีเครือข่าย จ.ชัยภูมิ

มูลนิธิฯ ร่วมกับภาคีเครือข่าย จ.ชัยภูมิ และชมรมเด็กรักนก ร่วมกันกำหนดเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่า รักนก รักธรรมชาติ ณ พื้นที่หน่วยพิทักษ์ป่าสะพุงเหนือ เขต รักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จ.ชัยภูมิ มีเยาวชน จำนวน 60 คน จากโรงเรียนรอบพื้นที่

นอกจากนี้ มูลนิธิฯ ได้จัดกิจกรรมจิตอาสา ร่วมกับเยาวชนจากค่ายเยาวชนเอ็กโกไทยรักษ์ป่าเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมจิตอาสาพระราชัฐ ร่วมฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ณ ชุนห้วยหม้อเอ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ โดยได้ร่วมกับปลูกป่าและสร้างฝายชะลอน้ำ และกิจกรรมจิตอาสาสร้างฝายมีชีวิต ร่วมกับเทศบาลเสาชง และอุทยานแห่งชาติเขาลวง

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ในระดับปานกลาง มีการสนับสนุนการจัดค่ายเยาวชนร่วมกับภาคี ทั้ง 3 ภูมิภาค แต่ยังคงขาดการติดตามผลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและพฤติกรรมของเยาวชนที่ผ่านการอบรม

8. โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

มูลนิธิฯ ได้เริ่มโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยสานต่องานที่ เอ็กโก กรุ๊ป ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องร่วมกับกรมป่าไม้ ตั้งแต่ปี 2540 โดยมีโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติกิวแม่ปาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จ.เชียงใหม่ เป็นโครงการแรก และขยายสู่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จ.เชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติเขาลวง จ.นครศรีธรรมราช เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าป่าต้นน้ำ สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์การเรียนรู้จากธรรมชาติโดยตรง รวมทั้งได้มีโอกาสสัมผัสสัมผัสความสวยงามและคุณค่าของป่าต้นน้ำด้วยตนเอง

ปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าต้นน้ำ รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง ได้แก่

ภาคเหนือ เชียงใหม่

- 1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติกิวแม่ปาน อช.ดอยอินทนนท์
- 2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติอ่างกา อช.ดอยอินทนนท์
- 3) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกมณฑาธาร อช.ดอยสุเทพ-ปุย

ภาคใต้ นครศรีธรรมราช

- 4) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกะโรม อช.เขาลวง
- 5) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกพรหมโลก อช.เขาลวง
- 6) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกอ้ายเขียว อช.เขาลวง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาและยกระดับเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีมาตรฐาน เป็นต้นแบบการพัฒนาเส้นทางฯ ของประเทศไทย
- 2) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ป่าต้นน้ำ ให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติเพื่อให้เยาวชนและประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำและหวงแหนรักษาให้คงอยู่

เป้าหมาย

ปรับปรุง บำรุงรักษา และพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติป่าต้นน้ำ สำหรับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้ศึกษานิเวศป่าต้นน้ำไปพร้อมกับสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติ เพื่อปลูกจิตสำนึกแห่งความรักและหวงแหนป่า

ผลการดำเนินงานในปี 2559

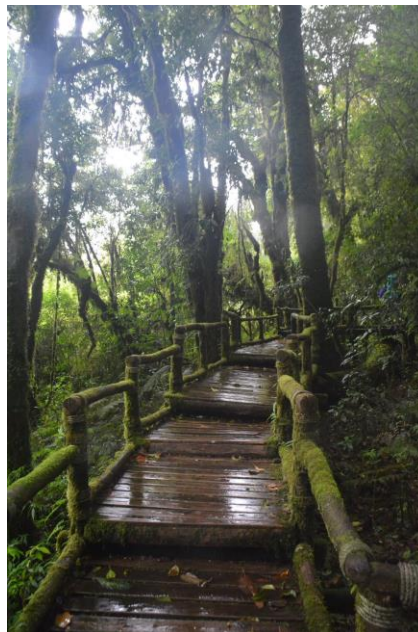
1. แผนงานปรับปรุงและบำรุงรักษาเส้นทางฯ ที่พัฒนาแล้วเสร็จ ใน จ.เชียงใหม่
 - เส้นทางศึกษาธรรมชาติกิวแม่ปาน

เนื่องจากสภาพอากาศที่มีความชื้นสูงทำให้ต้องซ่อมแซมและบำรุงรักษาเส้นทางฯ อยู่เสมอ ทางมูลนิธิฯ จึงได้ทำสำรวจเส้นทางฯ ร่วมกับเจ้าหน้าที่อุทยาน เพื่อปรับปรุงเส้นทางให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยได้ปรับปรุงป้ายสื่อความหมายในเส้นทาง รวากันตก ทางเดินในเส้นทาง และป้ายหน้าเส้นทาง

- เส้นทางศึกษาธรรมชาติอ่างกา

ระบบนิเวศในเส้นทาง มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มูลนิธิฯ จึงร่วมกับอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย พิจารณาจัดทำเนื้อหาสื่อความหมายธรรมชาติในเส้นทางใหม่ ร่วมกับทีมที่ปรึกษา สำรวจเส้นทางฯ และพัฒนาเนื้อหาในการสื่อความหมายให้สอดคล้องกับระบบนิเวศในปัจจุบัน และอยู่ระหว่างการออกแบบป้ายสื่อความหมาย

- เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกมณฑาธาร

เพื่อให้มีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม และนักเรียนที่มาจัดกิจกรรมค่ายเยาวชน มูลนิธิฯ จึงร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ปรับปรุงเส้นทางที่ชำรุดให้มีสภาพพร้อมใช้งาน โดยได้จัดทำราวกันตก และทางเดินในเส้นทาง

นอกจากนี้ มูลนิธิฯ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ได้ติดตั้งป้ายบอกอุณหภูมิจิตตอล บริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติกิ่วแม่ปาน และบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และอยู่ระหว่างการปรับปรุงอาคารนิทรรศการยอดดอย เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ความสำคัญของผืนป่าอินทนนท์ และการอนุรักษ์ของชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการร่วมรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

2. แผนงานพัฒนาและเผยแพร่การใช้เส้นทางฯ เขาหลวง จ.นครศรีธรรมราช

- จัดทำข้อมูลและสื่อการเรียนรู้

จัดทำแผ่นพับขอ.เขาหลวง แผ่นพับป่าต้นน้ำ 3 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางฯ น้ำตกกะโรม น้ำตกพรหมโลก และ น้ำตกอ้ายเขียวเสร็จเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารนิทรรศการป่าต้นน้ำ ณ เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกพรหมโลก

- จัดกิจกรรมเรียนรู้ในเส้นทาง

อบรมเจ้าหน้าที่สื่อความหมาย โดยความร่วมมือระหว่างมูลนิธิฯ อุทยานแห่งชาติเขาหลวงกับสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 และขยายการอบรมไปยังอีก 3 อุทยาน ในความรับผิดชอบ ได้แก่ อช.สีชิต อช.เขานัน และอช.น้ำตกโยง

3. แผนงานศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาเส้นทางฯ แห่งใหม่ จ.นครศรีธรรมราช

มูลนิธิฯ ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาเส้นทางฯ แห่งใหม่ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นห้องเรียนธรรมชาติของป่าต้นน้ำภาคใต้ โดยได้สำรวจเส้นทางเบื้องต้น 3 เส้นทาง คือ น้ำตกกรุงน้ำตกโยง เขาพลายดำ เพื่อสำรวจข้อมูลนิเวศที่สำคัญร่วมกับที่ปรึกษาในการพัฒนาเส้นทางฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างรวบรวมและนำเสนอต่อคณะกรรมการในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติแห่งใหม่ต่อไป

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ค่อนข้างมาก มีการจัดทำและซ่อมแซมบำรุงรักษาป้ายสื่อความหมายในเส้นทาง เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไปได้ตลอดทั้งปี และมีการอบรมมัคคุเทศก์จากชุมชนในพื้นที่ดอยอินทนนท์ เปลี่ยนสถานะจากคนทำลายป่า หรือ ผู้ล่า มาเป็นผู้สร้างจิตสำนึกในการดูแลป่า หรือ ผู้ล่า และชุมชนมีรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ชดเชยรายได้จากการ

ลดการฟุ้งฟิงป่า และได้จัดสรร 10% ของรายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ ตั้งเป็นกองทุนอนุรักษ์ป่า และสวัสดิการรักษายาบาล ทุนการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้และพิการในชุมชน

9. โครงการสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าและระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol) 3 ภูมิภาค

ปัจจุบันพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีการบุกรุกทำลายป่าอย่างต่อเนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น การบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกินของชาวบ้านจากปัญหาเศรษฐกิจ การลักลอบตัดไม้ซึ่งเกิดจากแรงจูงใจในด้านราคา ตลอดจนการเกิดไฟไหม้ป่า ที่ได้สร้างความเสียหายแก่ผืนป่า ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และแหล่งใช้ประโยชน์ของคนในชุมชน ทำให้ป่ามีสภาพเสื่อมโทรม พืชพรรณและสัตว์ป่าบางชนิดลดจำนวนลง ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการเข้มข้นในการป้องกัน ดูแล โดยการนำระบบการลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart patrol) มาใช้สำหรับปฏิบัติงานลาดตระเวน เพื่อปราบปรามการกระทำผิดและปกป้องคุ้มครองป่า ซึ่งทำให้การลาดตระเวนมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการดูแลและป้องกันอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจวัดผลและจัดการได้อย่างเป็นรูปธรรม ใช้ในการวางแผนลาดตระเวนให้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย นำไปแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและรวดเร็ว ซึ่งการลาดตระเวนเชิงคุณภาพมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการคุกคามทรัพยากร ทั้งที่ดิน พืช และสัตว์ป่าเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในการลาดตระเวน เสริมสร้างสมรรถนะให้แก่ผู้ปฏิบัติงานลาดตระเวน อีกทั้งยังสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนท้องถิ่น

การทำหน้าที่ปกป้อง คุ้มครอง และดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้มีความสมบูรณ์นั้น ต้องอาศัยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติที่อยู่ในพื้นที่โดยตรง โดยพบว่าเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าส่วนใหญ่ ยังได้รับความยากลำบากและมีความความเสี่ยงในการปฏิบัติงานในพื้นที่

มูลนิธิฯ ตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญนี้ จึงได้กำหนดให้มีการหนุนเสริมขีดความสามารถในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ด้วยการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการใช้งาน และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ ซึ่งมูลนิธิฯ ได้ดำเนินงานใน 3

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการลาดตระเวนเชิงคุณภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์
- 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าในการป้องกันและรักษาป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์
- 3) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อนุรักษ์
- 4) เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์

เป้าหมาย

สนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าและสนับสนุนการใช้ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ เพื่อดูแลผืนป่าตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ใน 3 ภูมิภาค

ผลการดำเนินงานในปี 2559

1. งานสนับสนุนระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol) 3 ภูมิภาค

● เชียงใหม่

1) อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และ 14 อุทยานในจังหวัดเชียงใหม่

- สนับสนุนการจัดกิจกรรม การอบรม การลาดตระเวนเชิงคุณภาพ 5 อุทยาน (อุทยานแห่งชาติแม่โต อุทยานแห่งชาติดอยเวียงผา อุทยานแห่งชาติขุนขาน อุทยานแห่งชาติออบขาน และอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้) ซึ่งครบ 14 อุทยาน ในความรับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 จ.เชียงใหม่

- จัดอบรมการใช้โปรแกรมบันทึกข้อมูลลาดตระเวนให้กับเจ้าหน้าที่ ทั้ง 14 อุทยาน และสรุปผลการดำเนินโครงการ 3 ปีที่ผ่านมา

- สนับสนุนการอบรมและการลาดตระเวนเชิงคุณภาพร่วมกับชุมชน และเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อร่วมดูแลและปกป้องผืนป่า

● นครศรีธรรมราช

1) อุทยานแห่งชาติเขาหลวง

- สนับสนุนโครงการส่งเสริมการใช้ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol) อุทยานแห่งชาติเขาหลวง ฝึกอบรมโดยวิทยากรจาก อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จำนวน 10 นาย ณ ที่ทำการ อช.เขาหลวง น้ำตกกะโรม โดยได้ฝึกทักษะการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือสำหรับเดินลาดตระเวน

เช่น GPS แผนที่ เข็มทิศ รวมถึงการบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์ม พร้อมทั้งการจัดเก็บข้อมูลในโปรแกรม SMART โดยมีเจ้าหน้าที่ลาดตระเวนเข้าร่วมการอบรม จำนวน 60 คน

- สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับการบันทึกข้อมูลในงานลาดตระเวนเชิงคุณภาพ ได้แก่ คอมพิวเตอร์พกพา และเครื่องสำรองข้อมูล

- **ชัยภูมิ**

- 1) **อุทยานแห่งชาติภูแลนคา**

- สนับสนุนโครงการศึกษาดูงานเชิงปฏิบัติการ ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ Smart Patrol ณ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ โดย วิทยากรจาก อุทยานแห่งชาติอินทนนท์ ระยะเวลา 5 วัน มีผู้เข้าร่วม จำนวน 25 คน

- สนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ต้องใช้งานในงานลาดตระเวนเชิงคุณภาพ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์พกพา และเครื่องพิมพ์ขนาดเล็ก (Printer)

- 2) **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว**

- สนับสนุนโครงการส่งเสริมการใช้ระบบลาดตระเวนเชิงคุณภาพ Smart Patrol (หลักสูตรการลาดตระเวนป่าภูเขว) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ ระยะเวลา 5 วัน มีผู้เข้าร่วมจำนวน 60 คน

- สนับสนุนสวัสดิการเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียวที่เสียชีวิต จำนวนเงิน 20,000 บาท

2. งานสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าต้นน้ำ 3 ภูมิภาค

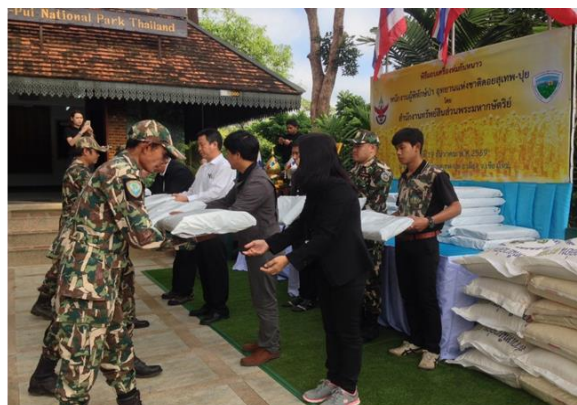
● เชียงใหม่

1) สถานีควบคุมไฟป่าดอยอินทนนท์

- สนับสนุนกองทุนชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาไฟป่าพื้นที่ดอยอินทนนท์ จำนวน 38 ชุมชน
- สนับสนุนการตั้งจุดเฝ้าระวังไฟป่า และชุดลาดตระเวน จำนวน 4 จุด เฝ้าระวังรอบพื้นที่ดอยอินทนนท์

2) สถานีควบคุมไฟป่า ดอยสุเทพ-ปุย

- สนับสนุนกองทุนอาหารชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาไฟป่าพื้นที่ดอยอินทนนท์ จำนวน 4 ชุมชนรอบพระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศ
- สนับสนุนกองทุนอาหารชุดเฝ้าระวัง ไฟป่า และชุดลาดตระเวน จำนวน 2 ชุด เพื่อเฝ้าระวังรอบพื้นที่พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศ หน่วยป้องกันและรักษาป่าแม่แจ่ม
- สนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน กับเจ้าหน้าที่หน่วยป้องกันและรักษาป่าแม่แจ่ม กรมป่าไม้ จำนวน 4 หน่วย

● นครศรีธรรมราช

1) อุทยานแห่งชาติเขาลวง

- สนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ได้แก่ อุปกรณ์ปฐมพยาบาลฉุกเฉินแก่นักท่องเที่ยว และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมสื่อความหมาย

● ชัยภูมิ

1) อุทยานแห่งชาติภูแลนคา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว

- สนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ได้แก่ อุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ และเครื่องพิมพ์ขนาดเล็ก (Printer) เป็นต้น

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ค่อนข้างมาก มีการจัดอบรมการลาดตระเวนเชิงคุณภาพและสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์เพิ่มประสิทธิภาพให้แก่เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 จำนวน 14 อุทยาน และขยายการอบรมการลาดตระเวนเชิงคุณภาพไปสู่อุทยานแห่งชาติเขาลวง จ.นครศรีธรรมราช และ อุทยานแห่งชาติภูแลนคา จ.ชัยภูมิ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถและความพร้อมในการลาดตระเวน และวางแผนการจัดการป้องกันการดูแลป่าครอบคลุมรอบด้านและเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้คณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำดอยอินทนนท์มีส่วนร่วมในการลาดตระเวนเชิงคุณภาพร่วมกับเจ้าหน้าที่ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการดูแลรักษาป่าโดยชุมชนอีกทางหนึ่ง

10. กิจกรรมสิ่งแวดล้อมและสื่อเผยแพร่

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า มุ่งเน้นการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเครือข่ายการปลูกจิตสำนึกแห่งความรักป่าและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ มีความเข้าใจ และมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันจะก่อให้เกิดเป็น “พลังร่วม” ในการปกป้องคุ้มครองผืนป่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับภาคีเครือข่ายใน 3 ภูมิภาค อาทิ

1. ร่วมจัดตั้งกองทุนค่าตอบแทนคุณระบบนิเวศ พื้นที่อนุรักษ์ดอยอินทนนท์

การจัดตั้งกองทุนเพื่อการอนุรักษ์ดอยอินทนนท์ มีวัตถุประสงค์ให้ภาคส่วนต่างๆ ที่มีเจตนาารมณในการอนุรักษ์ดอยอินทนนท์ สามารถมีส่วนร่วมบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และร่วมมือกับชุมชนรอบพื้นที่ดอยอินทนนท์ เพื่อปกป้อง ดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมูลนิธิไทยรักษ์ป่า เป็นผู้ร่วมก่อตั้งและผลักดันให้เกิดกองทุนเพื่อการอนุรักษ์ดอยอินทนนท์ร่วมกับภาคีเครือข่าย และร่วมเป็นกรรมการมูลนิธิกองทุนเพื่ออนุรักษ์ดอยอินทนนท์ ทำงานร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง (PAC) ในการอนุรักษ์ดอยอินทนนท์ในเกิดความยั่งยืนตามแนวทางของกองทุนต่อไป

2. คณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง

มูลนิธิฯ ร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง หรือ PAC (Protected Area Committee) เพื่อทำงานร่วมกับ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อุทยานแห่งชาติเขาลวง และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานอนุรักษ์ให้ยั่งยืน

3. ร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่

มูลนิธิฯ ร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ เช่น โครงการนับนกปีศาจริว งานวันสิ่งแวดล้อมไทย และวันสิ่งแวดล้อมโลก โดยริเริ่มให้มีเวทีเสวนาด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กในวันสิ่งแวดล้อมไทย และเผยแพร่ความสำคัญของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ในงาน World Ranger Day เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้เผยแพร่ความรู้ ความสำคัญของป่าต้นน้ำและสิ่งแวดล้อม ให้กับประชาชนที่สนใจ ผ่านทางสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และสื่อเผยแพร่ของมูลนิธิ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการดำเนินงานปี 2559

1. พื้นที่ป่าต้นน้ำภาคเหนือ (ดอยอินทนนท์) ที่มูลนิธิฯ เข้าไปปฏิบัติงานมีอัตราการพึงพาป่าของชุมชนสูงเนื่องจากมีชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณป่าต้นน้ำและพื้นที่คุ้มครองเป็นจำนวนมาก ยุทธศาสตร์ของมูลนิธิฯ เน้นการแก้ปัญหาแบบองค์รวมโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาต้นแบบที่คนกับป่าอยู่ได้อย่างเกื้อกูลกันและยั่งยืน ตามแนวคิด “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” ยุทธศาสตร์ของมูลนิธิฯ จึงมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ป่าต้นน้ำในภาคเหนือ ส่วนป่าต้นน้ำภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ขยายผลโดยนำประสบการณ์จากพื้นที่ภาคเหนือไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละแห่ง พื้นที่ขยายผลทั้งสองแห่งอยู่ในจังหวัดที่ตั้งโรงไฟฟ้าของเอ็กโก กรุ๊ป ซึ่งมีการทำกิจกรรมการสนับสนุนสังคม (CSR) ในลักษณะอื่น ๆ ตามสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่อยู่แล้ว

2. แผนงาน/โครงการของมูลนิธิฯ มีความสอดคล้องและสามารถหนุนเสริมการทำงานของภาคีหลัก (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) ได้ในหลายประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาไก และเครื่องมือการติดตามสถานการณ์ด้านทรัพยากรป่าไม้สำหรับเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการอนุรักษ์ป่าทั้งในระดับชุมชนและลุ่มน้ำ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับภารกิจของภาคีร่วมอื่น ๆ ที่ทำงานอนุรักษ์ป่าต้นน้ำในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น มูลนิธิการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Foundation) กองทุนอนุรักษ์ดอยอินทนนท์ (Doi Inthanon Conservation Trust Fund) ซึ่งจัดตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มประชาสังคมภาคธุรกิจ ภาควิชาการและผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์บนดอยอินทนนท์ และโครงการเร่งเสริมความยั่งยืนของระบบพื้นที่คุ้มครอง (Catalyzing Sustainability of Protected Area System) ซึ่งสนับสนุนโดยกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกและโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ

3. มีปัจจัยทางสังคมและการเมืองหลายประการที่เอื้อต่อความยั่งยืนของผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท ได้แก่ ความตื่นตัวและการสนับสนุนของสังคมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นโยบายทางคืนผืนป่าของรัฐบาลที่เน้นการดำเนินงานลักษณะประชารัฐ ตลอดจนความเข้มแข็งของคณะกรรมการอนุรักษ์ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับลุ่มน้ำ และกลไกการประสานงานความร่วมมือระหว่างภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ปัจจัยเสี่ยงด้านงบประมาณมีค่อนข้างน้อยเนื่องจากเอ็กโก กรุ๊ปมีกลไกทางงบประมาณในการสนับสนุนงานของมูลนิธิอย่างต่อเนื่อง

5. จุดเน้นของมูลนิธิคือการพัฒนาในรูปแบบการจัดการป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกาการอนุรักษ์ จึงเป็นหลักประกันขั้นต้นว่าในระยะยาวป่าต้นน้ำและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่การดำเนินงานของมูลนิธิจะได้รับการฟื้นฟูและดูแลอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามทั้งมูลนิธิ ชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งรัดหามาตรการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการควบคุมปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมบางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของผลงานอนุรักษ์ เช่น ไฟป่าที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เป็นต้น

6. การทำงานร่วมกับกรมอุทยานฯและกรมป่าไม้ ทำให้มีการบูรณาการงานของมูลนิธิเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของงานตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล เช่นนโยบายทวงคืนผืนป่า นโยบายสร้างป่าสร้างรายได้ และนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ นอกจากนี้ยังสามารถขยายผลการจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำได้ 5 ลุ่มน้ำ จากเป้าหมายซึ่งกำหนดไว้เดิมเพียง 3 ลุ่มน้ำ